

Memo Jaarwisseling gemeente Dalfsen

1. Inleiding

In de raadsvergadering van 24 februari 2020 heeft uw raad gesproken over de beantwoording van de schriftelijke vragen van de fractie van de PvdA (zie bijlage). Naar aanleiding hiervan heeft uw raad aangegeven graag in gesprek te gaan over de viering van Oud & Nieuw.

2. Landelijke ontwikkelingen

Landelijk gezien wordt de problematiek rond de jaarwisseling de afgelopen jaren steeds groter. Er is steeds meer sprake van overlast, agressief gedrag naar hulpverleners, een onevenredige inzet van de hulpdiensten, ongelukken en letsel, schade aan de openbare ruimte en soms ook aan privé-eigendommen. Naast alle overlast brengt dit ook hoge kosten met zich mee. Dit heeft er toe geleid dat het kabinet heeft besloten om voor de jaarwisseling 2020/2021 knalvuurwerk en vuurpijlen te verbieden¹. Concreet betekent dit dat dit type vuurwerk door consumenten niet meer mag worden verkocht en/of worden afgestoken. Van een compleet landelijk afsteekverbod is (vooralsnog) geen sprake. Het kabinetsbesluit om knalvuurwerk en vuurpijlen voor consumenten te verbieden betekent dat er landelijk een duidelijk ander vuurwerkbeleid wordt gehanteerd. Dit landelijk beleid zal een directe doorwerking hebben op lokaal niveau. Het toegestane consumentenvuurwerk beperkt zich tot licht knalvuurwerk (categorie F1) en verschillende soorten siervuurwerk (categorie F2) en zal mogelijk al tot een ander straatbeeld leiden tijdens de komende jaarwisseling.

3. Jaarwisseling in de gemeente Dalfsen

Inleiding

De gemeente Dalfsen heeft tijdens de jaarwisseling niet te maken met grote problemen zoals die zich in andere delen van het land voordoen. Er is geen sprake van agressie in de richting van hulpverleners, en ook niet van grote schade en vernielingen of van agressie onderen tussen inwoners die samenhangt met de jaarwisseling. Desondanks is er wel overlast ervaren, in de vorm van geluidsoverlast door het afsteken van vuurwerk buiten de toegestane tijden, troep op straat en stress bij huisdieren.

Dit beeld van de gemeente Dalfsen past ook bij het beeld van de Veiligheidsregio IJsselland die spreekt over een rustige jaarwisseling 2019-2020 die in goede sfeer is verlopen². De politie regio Oost-Nederland (Overijssel en Gelderland) zag een lichte stijging van het aantal incidenten en had in Ede te maken met geweld richting hulpverleners (zie bijlage voor het persbericht over de jaarwisseling).

Vuurwerk

Het is lastig om de daadwerkelijke aard en omvang van vuurwerkoverlast in de gemeente Dalfsen kwantitatief te maken. Dat komt omdat er slechts beperkte informatie beschikbaar is. Beschikbare cijfers zijn daardoor eerder te duiden als indicatief. Daarnaast is vuurwerkoverlast een breed begrip. In de periode 1-12-2019 tot en met 2-1-2020 is sprake van 16 geregistreerde overlastmeldingen bij de politie. De cijfers zeggen niet direct iets over de aard en omvang van overlast door het vuurwerk. Enerzijds kan één knal tot meerdere meldingen leiden; anderzijds doet niet iedereen melding van vuurwerkoverlast.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vuurwerk/documenten/kamerstukken/2020/06/05/tk-afspraken-jaarwisseling>

² <https://www.vrijsselland.nl/rustige-jaarwisseling-voor-brandweer-in-ijsselland/>

Bij de gemeente Dalfsen zijn slechts enkele meldingen binnengekomen over overlast. Hierbij ging het over afsteken buiten de toegestane tijden, milieuschade en huisdieren die niet meer naar buiten durven. Niet bekend is of deze inwoners zich ook gemeld hebben bij de politie, zodat er wellicht sprake is van een dubbeling.

In het dorp Hoonhorst is sinds enkele jaren sprake van vuurwerk dat op een centrale locatie wordt afgestoken. Onder '4. Alternatieven vuurwerk' wordt hier nader op in gegaan.

Schade aan gemeentelijke eigendommen

De kosten van de schade door vuurwerk aan gemeentelijke eigendommen is dit jaar geschat op een totaalbedrag van 5.000 euro. Hierbij ging het vooral om het vernielen en ontvreemden van verkeers- en straatnaamborden en schade aan het asfalt door vuurtonnen.

Vuurwerkafval

Voor wat betreft het voorkomen van overlast door vuurwerkafval is er in de gemeente Dalfsen een inzamelactie die samen met de vuurwerkverkopers in de gemeente Dalfsen wordt georganiseerd. Hierin is de gemeente Dalfsen een voorbeeld voor andere gemeenten. De vuurwerkverkopers zorgen voor een afvalcontainer waar de eerste werkdag in het nieuwe jaar afgeknald vuurwerk kan worden ingeleverd. Voor een volle tas met afval krijgt men €0,50. Het doel van deze actie is dat het nieuwe jaar begint met een schone straat. Na afloop wordt het afval afgevoerd naar een erkende verwerker. De actie is populair en succesvol. Veel inwoners doen mee en jaarlijks worden ongeveer 600 volle zakken ingeleverd. De straten zijn schoon en de winkeliers dragen hun steentje bij met het opruimen. De kosten bedragen jaarlijks ongeveer 1.500 euro en worden volledig vergoed vanuit de landelijke zwerfvuilsubsidie.

Carbidschieten

Carbidschieten is ook een vast onderdeel van de jaarwisseling in onze gemeente. In de gemeente Dalfsen is zeer populair. Er wordt voornamelijk op Oudejaarsdag overdag in het buitengebied geknald.

Over het algemeen wordt er veilig omgegaan met het schieten van carbid maar ook dit veroorzaakt harde knallen die door mensen als hinderlijk kunnen worden ervaren. En ook carbidschieten is niet zonder gevaar.

De afgelopen twee jaar heeft de gemeente Dalfsen deelgenomen aan de regionale BOCK-campagne (**B**ewust **O**plettende **C**arbid **K**naller) om aandacht te vragen voor veilig knallen. Het eerste jaar zijn er ballen voor in de melkbussen uitgereikt aan de carbidschietters, in 2019 gehoorbeschermers tijdens een ronde langs verschillende locaties waar de burgemeester en wethouder Uitslag bij aanwezig waren. De actie is een succes geweest en draagt in onze beleving bij aan veilig carbidschieten met zo min mogelijk overlast.

Bestaande wet- en regelgeving

Ten aanzien van het handhaven van de openbare orde kunnen een aantal reguliere bevoegdheden uit landelijke wetgeving (Gemeentewet, voetbalwet) worden ingezet. Gelet op het verloop van de jaarwisseling in de gemeente Dalfsen hoeven deze bevoegdheden tot op heden niet te worden ingezet. Daarnaast is in onze APV is de mogelijkheid opgenomen tot het instellen van een vuurwerkrijke zone. Daarop gaan we verderop nader in.

Conclusie

Gelet op het verloop van de jaarwisseling in de gemeente Dalfsen, is er geen aanleiding maatregelen te willen treffen met betrekking tot de openbare orde of om steviger dan nu het geval is in te zetten op preventieve maatregelen om het verstoren van de openbare orde te voorkomen. Wel is ook in de gemeente Dalfsen sprake van enigerlei mate van overlast door vuurwerk.

Deelt de raad deze conclusie ten aanzien van de viering van Oud & Nieuw in de gemeente Dalfsen?

4. Alternatieven vuurwerk

De problematiek op landelijk maar ook op lokaal niveau heeft er toe geleid dat er gezocht wordt naar alternatieven voor de traditionele viering van Oud en Nieuw. Hieronder worden een aantal alternatieven geschetst voor het afsteken van vuurwerk tijdens Oud & Nieuw: het instellen van vuurwerkvrije zones, het organiseren van centrale vuurwerkshows en het vergroten van de handhavingscapaciteit.

4.1 Vuurwerkvrije zones

Vrijwillige vuurwerkvrije zones

In een aantal gemeenten is geëxperimenteerd met vuurwerkvrije zones op vrijwillige basis. Deze 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones komen in de plaats van of zijn een aanvulling op 'verplichte' vuurwerkvrije zones. In 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones geldt geen verbod, maar er wordt wel met borden aangegeven dat vuurwerk afsteken niet gewenst is. Ook zouden buurtbewoners elkaar en anderen corrigeren.

De gemeente Zwolle heeft bij de jaarwisseling 2019-2020 geëxperimenteerd met vrijwillige vuurwerkvrije zones. Deze pilot heeft tijdens de jaarwisseling relatief weinig effect gesorteerd. In eerste instantie kwamen er veel aanmeldingen, maar het merendeel organiseerde geen vuurwerkvrije straat. Uit navraag bij de 'afhakers' wordt duidelijk dat ze het jammer vinden dat zij zelf in actie moeten komen. De voorkeur bij mensen gaat uit naar een verplichting opgelegd door de overheid/gemeente met bijbehorende handhaving. Verder lukte het niet iedereen om een vuurwerkvrije straat te organiseren. Voortzetting in tijdelijk of structurele vorm ligt daarom niet voor de hand. Het staat inwoners vrij om onderling afspraken te maken om geen vuurwerk af te steken.

Verplichte vuurwerkvrije zone

Een verplichte vuurwerkvrije zone is een gebied dat is aangewezen in de APV waar het verboden is om consumentenvuurwerk af te steken. Overigens is in het landelijk geldende Vuurwerkbesluit bepaald dat het verboden is om vuurwerk af te steken op een ander tijdstip dan tussen 31 december 18.00 uur en 1 januari 2.00 uur. Het grote verschil met de vrijwillige variant is dat bij een verplichte (aangewezen) vuurwerkvrije zone handhavend opgetreden kan worden door politie en BOA's. Dit kost dan ook extra handhavingscapaciteit.

Een verplichte vuurwerkvrije zone kan mogelijk voor een aantal kwetsbare locaties zinvol zijn om nader te bekijken. Op die manier kan een extra bescherming worden toegevoegd, bijvoorbeeld als het gaat om dierenweides, zorginstellingen, of kwetsbare gebouwen. Het kan een keuze zijn om bepaalde kwetsbare locaties extra te controleren en handhaven. Er moet dan onderzocht worden of er sprake is van een toegevoegde waarde om een totaalverbod op te leggen ten opzichte van de aangescherpte landelijke richtlijnen en welke locaties daarvoor dan in aanmerking kunnen komen. Ook geldt dat er vanuit de 'locatiehouders' ook een behoefte moet bestaan. Daarbij moet worden betrokken wat dit vraagt aan handhavingscapaciteit en kosten bovenop de extra capaciteit.

In de APV van de gemeente Dalfsen is op dit moment opgenomen dat het college in het belang van de voorkoming van gevaar, schade of overlast plaatsen kan aanwijzen waar het verboden is om consumentenvuurwerk te gebruiken (art. 2:73).

Wat is de opvatting van de raad? Is er aanleiding om in de gemeente Dalfsen vuurwerkvrije zones te definiëren? En zo ja, dient dan sprake te zijn van vrijwillige of van verplichte vuurwerkvrije zones? En zo ja, is de raad dan ook bereid meer middelen vrij te maken voor toezicht en handhaving?

4.2 Centrale vuurwerkshows

Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen vuurwerkshows georganiseerd door particulieren en professionele shows.

Vuurwerkshow georganiseerd door particulieren

Het gaat daarbij om evenementen waarbij (grote) groepen particulieren gezamenlijk en in georganiseerd verband een grote hoeveelheid (vaak honderden kilo's) consumentenvuurwerk tot ontbranding brengen of laten brengen.

Uit een brief van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat uit 2019 over 'evenementen/georganiseerde ontbrandingen van vuurwerk door particulieren' blijkt dat de Inspectie leefomgeving en Transport geen tegenstander is van dergelijke initiatieven. Maar als voorwaarde wordt wel gesteld dat de ontbranding van vuurwerk wordt uitgevoerd door een bedrijf dat beschikt over een zogenoemde toepassingsvergunning en een persoon die beschikt over een Certificaat van bekwaamheid. Als niet aan deze voorwaarde is voldaan mag er niet meer dan 25 kilogram consumentenvuurwerk voorhanden zijn.

Uit jurisprudentie blijkt dat voor bovengenoemde evenementen toestemming nodig is op grond van het Vuurwerkbesluit (er waren gemeenten die stelden dat dit niet nodig was).

Professionele vuurwerkshow

Professioneel vuurwerk is zwaarder dan consumentenvuurwerk. Dit moet dan ook door professionals worden afgeschoten, met de daarbij behorende vergunningen. De kosten hiervan liggen hoger. Daarnaast worden dergelijke bedrijven steeds meer gevraagd met oud en nieuw en dit zorgt voor schaarste (en dus voor hoge prijzen).

Centrale vuurwerkshow Hoonhorst

Vanuit Plaatselijk Belang Hoonhorst en de stichting Duurzaam Hoonhorst is het idee geopperd om met de jaarwisseling 2014/2015 een centraal vuurwerk te organiseren. Al een paar jaar was er het idee om een collectief vuurwerk te organiseren. De doelgroep waren de (jong)volwassen die vaak een (goedkoop) vuurwerkpakket aanschaffen. Daarbij was het doel om minder vuurwerkafval te produceren en vuurwerk op een veiligere manier af te laten steken.

Er is eerst gekeken naar de mogelijkheid van een professionele vuurwerkshow. Hier liep men tegen verschillende knelpunten aan als hoge kosten, zowel voor vuurwerk als voor de professionele bedrijven (die ook nog eens grotendeels volgeboekt waren) en benodigde vergunningprocedures (bij de Provincie, doorlooptijd 14 weken).

Vervolgens is men overgestapt naar het particulier afsteken van zwaar consumentenvuurwerk. Er zijn 5 locaties aangewezen en vrijwilligers die het vuurwerk wilden ontbranden.

Bevindingen:

- Inwoners hebben het vuurwerk goed ontvangen, ze vinden het leuk en zijn tevreden over de hoeveelheid afval die achterblijft. Dit wordt onderschreven door de collega's van de buitendienst die in Hoonhorst minder afval aantreffen en minder overlast en schade aan bijvoorbeeld verkeersborden ervaren.
- Centraal georganiseerd vuurwerk heeft in Hoonhorst geleid tot minder afval na de jaarwisseling want er werd een kleine hoeveelheid, op een beperkt oppervlak afgestoken.
- Het organiseren van een centraal vuurwerk zorgt voor meer veiligheid omdat het afsteken van het vuurwerk gecontroleerd plaatsvindt door de geselecteerde vrijwilligers.

- Ongeveer 100 inwoners hebben zich in het dorpscentrum verzameld en ongeveer 50 tot 60 mensen op de andere locaties; 'gezellig druk'.
- Maak het niet te moeilijk: In Hoonhorst is er hoog ingezet door een vergunning aan te vragen bij de provincie. Vervolgens zijn steeds zaken afgevallen of kleinschaliger georganiseerd totdat men een realistische en uiteindelijke vorm gevonden had.
- Vrijwilligers: Zorg dat er serieuze en betrouwbare vrijwilligers meewerken om het zo veilig mogelijk te houden.

Bij de jaarwisseling 2015/2016 heeft het college een garantstelling van €400,00 verleend indien plaatselijk belang Hoonhorst de kosten niet op een andere manier kon dekken. Destijds heeft de show €2.500,00 gekost, waarvan €1.900,00 opgehaald met acties. Een gat dus van €600,00 dat eerlijk is verdeeld over gemeente, Plaatselijk Belang Hoonhorst en Duurzaam Hoonhorst. Het dorpsvuurwerk wordt nog jaarlijks georganiseerd door Plaatselijk Belang Hoonhorst.

De huidige situatie

De ingezette lijn van 2014/2015 wordt nog steeds voortgezet. Volgens de voorzitter van het Plaatselijk Belang Hoonhorst heeft het centraal afgestoken vuurwerk veel draagvlak in het dorp gezien de vrijwillige financiële bijdragen die inwoners spontaan geven. Het Plaatselijk Belang is de organisator van dit jaarlijkse festijn wat inhoudt dat ze het initiatief nemen om de financiën te regelen (de Rabobankactie en de oproep tot doneren), de bestelling van het vuurwerk doen, de vrijwilligersverzekering bij de gemeente 'afvinken' en vrijwilligers organiseren die het vuurwerk 's nachts afsteken. Duurzaam Hoonhorst is niet meer betrokken bij de organisatie.

Het vuurwerk wordt op 3 plekken in het dorp afgestoken. De wens is er om dat wat meer centraal in het dorp te doen zodat mensen zich op het plein verzamelen en er nog meer sprake is van ontmoeten maar ook Hoonhorsters die buiten de kern wonen zich aangetrokken voelen om te komen. Daarnaast kunnen de kosten daardoor ook wat worden teruggebracht - alhoewel de financiën daar geen aanleiding toe geven, bestaat de wens toch om iets te minderen, gewoon omdat het vuurwerk 'groots genoeg' is.

De inwoners steunen over het algemeen het initiatief (een enkeling daargelaten omdat men niet van vuurwerk houdt, het stress geeft bij huisdieren of vervuilend gevonden wordt) omdat mensen dan zelf geen vuurwerk hoeven te kopen, het minder rommel op straat geeft, het gezellig is op straat.

Er zijn mensen die toch nog zelf vuurwerk afsteken omdat mensen dat leuk vinden en dat men ook de jeugd de ervaring het 'gunt' van het afsteken van vuurwerk. Met name dat laatste zal wellicht bij een aantal mensen weerstand oproepen, wanneer de landelijke maatregelen rondom knalvuurwerk en vuurpijlen ingaan.

Dus, de ervaringen zijn over het algemeen zeer positief, al zal er altijd nog sprake zijn van overlast en overige ongemakken. Een centrale vuurwerkshow lost niet alle problemen op.

Hoe kijkt de raad aan tegen de wijze waarop in Hoonhorst een centrale vuurwerkshow wordt georganiseerd? En ziet de raad hierin aanleiding om ook in andere kernen van de gemeente Dalfsen aan te willen sturen op een centrale vuurwerkshow?

4.3 Vergroten handhavingscapaciteit

Een vaak genoemd instrument om de overlast door vuurwerk te verminderen (ook in de Kamerbrief) is een grotere handhavingscapaciteit. Door meer controles wordt er minder afgestoken.

De aangescherpte landelijke richtlijnen betekenen een inperking van het gebruik van vuurwerk tijdens de jaarwisseling. De vraag daarbij is hoe inwoners omgaan met deze overgang en

verandering in vuurwerkgebruik. Dit gaat hoogstwaarschijnlijk een extra beroep doen op toezicht en handhaving. De handhavingscapaciteit van de gemeente Dalfsen wordt dit najaar uitgebreid met 1 boa, later volgt er nog een uitbreiding met nog eens 1 boa (2x 28 uur).

In overleg met politie moet worden gekeken op welke manier en met welke capaciteit handhaving en toezicht kan worden ingezet, ook los van de landelijke maatregelen.

Is de raad het met het college eens dat er geen aanleiding is voor verdere uitbreiding van de capaciteit voor toezicht en handhaving rond de jaarwisseling?